

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. II. Solvuntur Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

num. Quòd autem promissio, & potentia DEI, vel ejus auxilium, sint objectum formale spei, quatenus est fiducia, probatur ex eo; quòd ista moveant ad concipiendam fiduciam, ad quam non moveret sola bonitas; nam hanc etiam agnoscit damnatus; quia tamen simul scit, quòd DEUS eum nolit juvare, ad eam consequendam, hinc non sperat, sed desperat.

730. Ubi tamen adverto, motivum fiduciae, saltem in genere loquendo, non debere esse objectum formale quod, seu amatum, aut desideratum; nam potest esse aliquando peccatum alterius, quod sperans, nec amat, nec desiderat, sed tantum supponit; e. g. si quis ob peccatum officio suo excidit, potest alius fiduciam concipere illud assequendi: potest verosimiliter etiam contingere, ut quis, dum sperat supernam beatitudinem, seu DEUM ut bonum sibi, tamen non amet DEUM ut auxiliantem, seu sub ista formalitate: neque etiam tunc amet, aut desideret auxilia; quia non agnoscit, ea pro tunc sibi esse necessaria.

Imò, si contingat (quod non nego posse, & fors etiam sæpius actu contingere) ut quis motiva fiduciae etiam amet amore concupiscentiae, atque desideret: tamen etiam tunc non videntur, ea motiva esse objectum formale quod, respectu formalitatis fiduciae, sed potius esse objectum materiale, vel formale secundarium, respectu formalitatis desiderij, vel amoris concupiscentiae, quatenus amantur ut bona conducentia ad DEUM consequendum. Saltem sufficit, ut motivum fiduciae sit objectum formale quo, hoc est, movens quidem voluntatem ad amandum alterum, quin tamen ipsum ametur, ut jam explicatum hoc tractatu n. 4. & iterum n. 14.

731. Dico. 5. Actus spei Theologicae est omnino certus. ita communissimè Theologi cum S. Thoma. 2. 2. q. 18. a. 4. in corp. ubi S. Doctor sapientissimè distinguit inter certitudinem essentialiter talem, & participativè talem: per quos terminos, ut patet ex contextu, intelligit certitudinem formaliter, & præsuppositivè talem. Docet autem, spem non habere certitudinem essentialiter talem, quæ, ut ibidem Angelicus scribit, invenitur in vi cognoscitiva, seu in cognitione; est enim certitudo quasi securitas de veritate, quæ spectat ad intellectum: at verò, ait, in spe dari certitudinem participativè, seu præsuppositivè talem; quia scilicet spes à vi cognoscitiva movetur infallibiliter ad finem suum, hoc est, à cognitione certa dirigitur ad bonum speratum: & concludit S. Doctor sic: *Et sic etiam spes certitudinaliter tendit in suum finem, quasi participans certitudinem à fide, quæ est in vi cognoscitiva.*

732. Prob. conclusio. Spes Theologica debet esse firma, ut ait Apostolus 2. Cor. 1. v. 7. *Ut spes nostra firma sit pro vobis.* & ad Hebr. 6. v. 18. *Confugimus ad tenendam propositam spem, quam, sicut anchoram habemus animæ, tutam, ac firmam.* Triden-

tinum quoque sess. 6. c. 13. ait: *De perseverantia munere . . . nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine pollicetur, tamen si in DEI auxilio firmissimam spem collocare, & reponere omnes debent:* atqui spes non potest esse firma, nisi sit præsuppositivè certa: ergo debet esse talis. mi. prob. voluntas non potest firmiter, hoc est, absque vacillatione, sive immobili cum fiducia, sperare, nisi intellectus ei firmiter, hoc est, certò, proponat fundamentum, & motivum sperandi, ita, ut absque dubio affirmet, tale fundamentum adeste, ut est clarum ab experientia: ergo debet intellectus per cognitionem certam proponere motivum spei, adeoque hæc præsuppositivè esse certa. Confir. solidissimè. Actum spei Theologicae præcedere debet actus fidei de promissione DEI, dandi auxilia, ad consequendam beatitudinem: hic actus est certissimus: ergo etiam spes est, ut dictum, præsuppositivè certissima.

733. Ubi tamen notandum, firmiter sperare non esse absoluta certitudine sibi polliceri, se rem, e. g. beatitudinem consecuturum; hoc enim non est certum, minùs revelatum, aut per actum fidei propositum: sed est contra Tridentinum num. preced. citatum: imò etiam contra Apostolum, qui ad Philipp. 2. v. 12. sic scribit: *Cum metu, & tremore, vestram salutem operamini;* nam non sumus certi, an ex nostra parte nihil sit defuturum: & hinc S. Thomas 2. 2. q. 18. a. 4. ad 3. ait: *Quod aliqui habentes spem deficiant à consecutione beatitudinis, contingit ex defectu liberi arbitrij, ponentis obstaculum peccati: non autem ex defectu Divinae potentia, vel misericordia, cui spes innititur.*

Quare sperare tantum est, confidere, se certissimò rem, e. g. beatitudinem, consecuturum, si suis partibus ipse non desit, seu si gratia DEI fideliter cooperetur: id quod certissimum est: & hinc Tridentinum verbis n. 732. adductis statim addit: *DEUS enim, nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut cepit opus bonum, ita perficiet.* Unde actus spei Theologicae de objectis promissis certissimus est in tantum, in quantum illa à DEO promissa sunt, scilicet conditionatè. Hinc alii dicunt, actum spei conditionatè certissimum esse. Et revera conditio supradicta semper subintelligitur, nisi in casu extraordinario DEUS alicui beatitudinem æternam omnino absolute promississet.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

734. O B. I. S. Augustinus in enchiridio c. 8. ait: *Cum ergo bona nobis futura esse creduntur, nihil aliud, quàm sperantur:* ergo credere est sperare, adeoque actus spei est actus intellectus. Idem hinc inde tradunt alii Patres. Confir. 1. Desperatio est actus intellectus, quo quis judicat, se beatitudinem non consecu-

fecuturum: ergo spes est actus intellectus, quo quis iudicat, se illam consecuturum. Confir. 2. Actus spei constituitur ex desiderio boni absentis, & iudicio probabili de eius futuritione: ergo saltem partialiter constituitur ex actu intellectus.

Resp. dist. conseq. credere est sperare causaliter. conc. conf. est sperare formaliter. neg. conf. S. Doctor ibi multis distinguit fidem à spe: per verba autem objecta aliud non intelligit, quam fidem debere precedere spem; probat enim ibi, nil sperari, quod non creditur, & fidem esse causam subsequenter spei: sicut scilicet etiam Apostolus *1. Cor. 13. v. 7.* dicit: *Charitas... omnia credit, omnia sperat:* non quod velit, actum charitatis esse formaliter actum fidei, aut spei, sed quod hos actus causet, aut impeteret, vel moveat ad eos eliciendos. Et sic intelligendi sunt etiam alii Patres.

735. Ad 1. confir. neg. ant. Desperatio formaliter est desiderium diffidentiale, sive est desiderium quidem rei, sed sine fiducia eam assequendi: quod spectat ad voluntatem. Quamvis autem desperatio saepe praesupponat actum intellectus, qui ostendit, rem non esse promissam, vel non obtinibilem: attamen talem actum intellectus desperatio non necessario praesupponit; nam e.g. potest quis desperare beatitudinem, quam tamen se obtinere posse, si velit, fide Divina credit: attamen, quia non vult relinquere peccata, nec cooperari gratiae, non habet desiderium, quale requiritur ad spem, hoc est, affectivè saltem efficax, quod eum determinet, ut velit facere, quantum est ex parte sua necessarium: intellige, ut velit aliquando; quia peccator habitualis, etiam si necdum velit poenitentiam agere, potest tamen sperare, modo saltem velit aliquando poenitentiam agere: desperans autem nunquam vult facere, quod ex parte sua est necessarium.

736. Ad 2. confir. neg. 2am partem ant. Illud iudicium, sive certum, sive probabile, futurum praesupponitur ad actum spei, non autem eum constituit: sicut etiam ad hoc, ut quis gaudere possit de re aliqua, debet iudicare, quod sit sua; quin hoc iudicium constituat gaudium; cum tantum praesupponatur, & reddat voluntatem expeditam, ad eliciendum potius actum gaudij, quod habet tendentiam quietativam, quam desiderij, quod habet tendentiam sollicitam, & inquietam: & actus gaudij, ac desiderij, per has tendentias intrinsecè differunt: non verò per actus illos intellectus praesuppositos.

737. Ob. 2. Potest aliquis sperare beatitudinem, non ut sibi bonam, sed ut bonam DEO, & conducentem ad eius gloriam: ergo spes non est desiderium concupiscentiae. Confir. 1. Saepe speratur aliquid ab homine cum diffidentia obtinendi: ergo spes non est desiderium fiduciale. Confir. 2. ex Esparza. Sicut fides ducit ad spem, ita spes ducit ad charitatem: ergo, sicut fides definitur *sperandarum substantia rerum*: ita spes de-

bet definiri *substantia Divinae dilectionis*. Resp. neg. ant. talis enim non proprie sperat, sed tantum desiderat; nam desiderium est terminus genericus, & datur etiam desiderium charitatis, quo desideramus alteri bonum: & siquidem desideremus bonum ut bonum DEO, erit desiderium charitatis Theologicae; nam utique est actus charitatis, si desiderem, gloriam nominis Divini per totum orbem propagari.

Spes autem à proprio sperantis bono non praescindit; ita enim S. Augustinus in *enchiridio c. 8.* scribit: *Spes autem non nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum, & ad eum pertinentium, qui earum spem gerere perhibetur.* Ad 1. confir. neg. conf. In tali casu spes est infirma, & modica: simul tamen etiam est modica, sed tamen aliqua fiducia, quae aliis motivis nititur, quam iis, ex quibus diffidentia concipitur. Si autem nulla omnino fiducia adsit, etiam nulla spes aderit. Ad 2. confir. neg. ant. non enim se habent proportionaliter; nam sine praevio actu fidei non potest elici actus spei: at sine praevio actu spei potest immediatè elici actus charitatis.

738. Ob. 3. Objectum spei est bonum futurum: at DEUS non est bonum futurum, sed sola ejus possessio est futura: ergo non DEUS, sed sola ejus possessio est objectum spei. Confir. 1. Quod non est objectum gaudij concupiscentiae in patria, non est objectum spei in via: atqui DEUS non est objectum illius gaudij, sed sola ejus visio, & fructio: ergo. prob. mi. illud est objectum illius gaudij, quod est objectum tristitiae in damnatis: sed in his objectum tristitiae non est negatus DEUS, sed tantum negata ejus visio, & fructio: ergo. Confir. 2. Res, à nobis distincta, non sunt ipsae nobis bonae, vel malae, sed tantum earum possessio, vel carentia: ergo neque DEUS, est nobis bonus, sed tantum ejus possessio: & econtra negatio possessionis est mala.

739. Resp. dist. ma. Objectum spei est bonum, futurum quoad suam existentiam. neg. ma. futurum nostrum. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Speramus utique saepe pecunias, dudum jam existentes, & ab antiquis principibus culas: speramus etiam bona immobilia, ab orbe condito existentia: & pariter speramus DEUM futurum nostrum, seu à nobis possidendum: neque tamen ideo speramus solam possessionem DEI, ut explicatum n. 724. & adhuc magis explicabitur ex sequentibus. Ad 1. confir. neg. mi. ad prob. dist. mi. objectum tristitiae in damnatis non est DEUS negatus absolute, seu DEUS non existens. conc. mi. non est DEUS negatus ipsis, seu ab ipsis non possessus. neg. mi. & conseq. vel aliter, re ipsa tamen in eundem sensum, dist. mi. objectum tristitiae non est DEUS in abstracto. conc. mi. in concreto. neg. mi. & conf. Scilicet tristantur damnati de toto hoc complexo *DEUS à me non possessus*: sicut, qui spoliatus est pecuniis, dolet etiam de pecuniis, non quidem in abstracto, sed in concreto.

creto, nempe de pecuniis amissis: vel sicut, qui dolet de Christo flagellato, dolet etiam de ipso Christo, ut in his tormentis posito.

740. Sanè est innegabile, aliquam rem, quæ ex se est indifferens, posse ratione circumstantiarum determinari, ut sit objectum, vel hujus, vel alterius affectus. Videtur etiam per se clarum, quòd amor concupiscentiæ, qui involvitur in spe, respiciat bonum, non quomodocunque, sed ut bonum amanti, hoc est, ut possidendum: adeoque simul tendat in complexum, ex fine qui, & fine quo, qui simul faciunt finem cuius. Accedit, quòd, si spes non tenderet in DEUM, non esset virtus Theologica, qualem tamen esse, & abunde probatum, & omnibus certum est. Ad 2. confir. neg. ant. Ipsæ pecuniæ sunt nobis bonæ, & non tantum possessio earum: ipsum pharmacum est ægro bonum, & non tantum ejus sumptio: sicut econtra venenum ipsum est malum. Si dicas, pharmacum, & venenum, dici malum, aut bonum, propter effectus: respondeo, non tantum effectus, sed etiam ipsas causas esse malas, vel bonas: adeoque etiam DEUS est bonus nobis, qui est causa visionis, & amoris, seu possessionis.

741. Ob. 4. Actus spei Theologicæ non est necessariò DEO auxiliatori innixus: ergo definitio non est bona. prob. ant. ex S. Thoma, qui in *questionibus disputatis q. unica de spe a. 1. in corp.* ita ait: *Sic igitur quandoque sperat homo aliquid adipisci per propriam potestatem, quandoque vero per auxilium alienum.* & 1. 2. q. 42. a. 3. ad 3. *Spes est de bono, quod quis potest adipisci: potest autem aliquis adipisci bonum, vel per se, vel per alium, & ideo spes potest esse de actu virtutis, qui est in potestate nostra constitutus: ergo spes non necessariò innititur alieno auxilio, consequenter nec DEO auxiliatori.*

Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. S. Doctor nunquam cogitavit, quòd spes Theologica non innitatur DEO auxiliatori; nam utique propriis naturæ viribus non potest obtineri DEUS, vel ejus supernaturalis possessio: & idem Angelicus. 2. 2. q. 17. a. 5. ad 4. sic habet: *Magnanimitas tendit in arduum, sperans aliquid, quod est sue potestatis; unde proprie respicit operationem aliquorum magnorum: sed spes, secundum quod est virtus Theologica, respicit arduum, alterius auxilio assequendum, ut dictum est. scilicet a. 1. hujus questionis in corp.* Quare in textibus objectis S. Doctor neutiquam loquitur de spe Theologica: sed ad summum de aliqua spe morali, quæ sit pars aliquo modo potestativa magnanimitatis; hæc enim à S. Thoma in modò citato textu dicitur *sperans aliquid, quod est sue potestatis.*

742. Ob. 5. Medicus, & medicina, non sunt objectum formale spei moralis, quæ speratur ab ægro sanitas: ergo neque DEUS auxiliator est objectum formale spei Theologicæ. Confir. Si DEUS auxiliator, vel ejus auxilium, esset objectum formale spei Theologicæ, etiam nostræ vires, vel nostra coo-

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

peratio, essent objectum formale ejusdem: sed istæ non sunt objectum formale spei: ergo. prob. ma. etiam sinè istis non potest obtineri beatitudo nostra: ergo etiam istæ debent esse motivum, seu objectum fiduciæ. Resp. neg. antec.

Licet medicus, vel medicina, non sint objectum formale quod, seu id, quod amatur: sive, licet non sint objectum illius spei, quatenus ea habet formalitatem amoris (hoc enim objectum est sanitas ut ægro bona) sunt tamen objectum formale quo spei, quatenus ea habet formalitatem fiduciæ. Pariter DEUS sub ratione auxiliantis, non quidem est objectum formale quod (non enim debet sub hac ratione amari) est tamen objectum formale quo formalitatis fiduciæ, quæ debet eo niti. Sub hac ratione etiam omnipotentia, liberalitas, & aliæ perfectiones DEI, quæ erigere possunt nostram fiduciam, possunt esse objectum formale quo spei, licet objectum formale quod sit DEUS, ut bonus nobis, per visionem, & amorem possidendus.

743. Ad confir. neg. ma. ad prob. neg. conf. Ex communi Philosophorum, & Theologorum consensu, à quo non debemus recedere sinè gravi ratione, objectum formale fiduciæ, quæ includitur in spe ut distincta à magnanimitate, dicitur illud solum, ex quo concipimus fiduciam obtinendi rem, posito, quòd nos etiam faciamus, quæ ex parte nostra sunt necessaria. Unde cognitio repræsentans motivum, seu objectum formale fiduciæ, per se jam præcedit cognitionem nostrarum virium, & nostræ cooperationis: vel saltem cognitio nostrarum virium, & nostræ cooperationis, est tantum conditio, requisita ad hoc, ut cognitio auxilii alieni possit excitare fiduciam.

Præcipuè autem verum est, quòd nostræ vires, vel nostra cooperatio, non sint objectum formale quo spei Theologicæ, quæ speramus consequi DEUM; ad hunc enim consequendum solis viribus nostris nihil possumus, & etiam adjuti gratiâ tantum non nihil, ut docet Tridentinum *sess. 6. c. 5.* facimus: hoc est, ut alibi diximus, nos fermè habemus ut pauper, qui vestem acceptam tantquam eleemosynam induit. Et quis dicat, quòd in paupere motivum fiduciæ, accipiendo eleemosynam, sit ipsius manus, & potentia eam extendendi, versus eleemosynæ dispensatorem?

744. Ob. 6. Objectum formale actus virtutis non est aliquid indifferens, etiam ad actum oppositi vitij: sed beatitudo objectiva, seu bonitas DEI est indifferens ad actum desperationis; quia potest cum utroque stare: ergo non est objectum formale actus spei. Resp. distin. ma. non est aliquid indifferens, ita, ut æquè possit movere ad hunc, vel illum actum. conc. ma. indifferens, ut tantum utrique possit coexistere. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Hoc est fermè in omni motivo, quòd non necessitet ad actum, sed possit coexistere opposito actui: & sic etiam bonitas DEI infinitum amabilis, potest stare cum odio.

D d

At

At non potest objectum formale virtutis movere ad actum oppositum: certè bonitas DEI, proposita, ut requiritur ad actum spei, scilicet ut infinite bona speranti, vel possidenti, & simul ut acquiribilis, per auxilia Divina promissa, non potest movere ad desperationem. Quia tamen cum hoc objecto formali, seu motivo, possunt adesse alia, e. g. difficultas cooperandi gratiæ, abstinendi à voluptatibus illicitis &c. quæ movent ad desperationem, potest illud motivum spei vinci, & bonitas DEI, atque auxilia Divina componi cum desperatione.

QUÆSTIO II.

*De Objecto Materiali, & Formali,
ac Proprietatibus Habitûs
Charitatis.*

ARTICULUS I.

*Quid sit Charitas, & quod ejus Ob-
jectum Materiale, ac Formale, & an
detur Amicitia inter DEUM,
& Hominem.*

745. **D**ico. 1. *Actus charitatis Theologica est amor, quo amamus DEUM super omnia propter seipsum:* id est, non quia bonus nobis, sed quia bonus sibi ipsi est. itare ipsa omnes. Debet itaque hic amor 1. DEUM præferre omnibus rebus, & ipsum appetitativè amare præ omnibus aliis, etiam seipso amante, ut in comparatione DEI nihil non minus ipso æstimet, & pro nulla re, aliquid DEO graviter displicens, admittat; hoc enim utique meretur ejus infinita bonitas, & dignitas. Debet 2. hic amor DEUM amare, hoc est, ipsi velle bonum, tam intrinsecum, sive ejus perfectiones internas, quas ei gratulatur, eumque habere gaudet, quam extrinsecum, sive ejus gloriam extrinsecam, cultum & adorationem, de quibus ei exhibitis gaudet, vel ea exhiberi desiderat. Debet 3. hic amor præcindere ab omni concupiscentia, seu propria amantis utilitate, ut non quærat ullum bonum suum, sed solum bonum DEI: qua de causa amor charitatis dicitur amor benevolentiae (cum alter intendens bonum amantis, dicatur amor concupiscentiae) imò talis amor in amantibus rationalibus dicitur quoque, & est amor amicitiae, etiam inter DEUM, & hominem, ad statum gratiæ elevatum; nam inter hos, ut paulò post docebimus, datur amicitia. Ex his facillè inferitur, quod *Habitus charitatis sit virtus Theologica, elicitiva amoris DEI super omnia propter seipsum:* adeoque, quòd, sicut spes, ita etiam charitas, spectet ad voluntatem, non ad intellectum; quia scilicet charitas elicit volitiones, non cognitiones.

746. Hic ex occasione noto, ab Innocentio XII. inter damnatas 23. propositiones, primam esse proscriptam, quæ sic habet: *Datur habitualis status amoris DEI, qui est charitas pura, & sine ulla admixtione*

motivi proprii interesse. Neque timor pernarum, neque desiderium remunerationum habet amplius in eo partem. Non amatur amplius DEUS propter meritum, neque propter perfectionem, neque propter felicitatem, in eo amando invenientiam. De hac propositione visus est quidam sensitse, eam fuisse damnatam, propterea, quòd adstrueret amorem charitatis puræ sine ulla admixtione motivi proprii interesse: seu sine ullo respectu ad proprium amantis commodum. Verùm per eam damnationem neutiquam reprobatus est actus purissimi amoris erga DEUM, quem Sancti frequentissimè eliciunt, & adhuc eliciunt: sed tantum damnatum est, dari statum habitualem, & permanentem, in quo anima pia omnibus actibus, proprium bonum respicientibus, adeoque etiam omnibus actibus spei, exuta sit, ut patet ex terminis ipsius propositionis, & ex testimonio eorum, qui causæ illi, dum ageretur Romæ, consultores interfuerunt.

747. Et ratio eam propositionem damnandi (utl & alias ei similes, inter easdem 23.) erat, quòd doceret, dari statum stabilem animæ, in quo ista non obligaretur ad eliciendum actum spei Theologiæ strictè talis; nam spes, quæ admittitur in propositione 11. non est strictè actus spei, sed charitatis; nam sic habet propositio: *In hoc statu anima amittit omnem spem sui proprii interesse: sed nunquam amittit in parte superiori, id est, in suis actibus directis, & intimis, spem perfectam, quæ est desiderium disinterestedum promissionum;* desiderium enim disinterestedum, seu non quærens ullo modo bonum proprium, non est spes, prout hæc à Theologis communissimè definitur.

Jam verò nullus est status, in quo cesset obligatio præcepti spei, sive per se, sive ratione insurgentium tentationum, quibus nullus status est liber, & quibus succumberet sæpe infirma natura, nisi spes futurorum bonorum sustentaretur. Et sic etiam sanctissimi viri, in statu perfectò constituti, eliciunt actus spei, de consequendis bonis futuris, & his se erexerunt in tribulationibus suis.

Sic S. David Psal. 118. v. 112. ait: *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas propter retributionem.* De Moyse dicitur ad Hebr. 11. v. 26. *Majores divitias aestimans thesauro Aegyptiorum improprium Christi; aspicebat enim in remunerationem.* S. Paulus 2. ad Timoth. 1. v. 12. de se ait: *Ob quam causam etiam hac patior, sed non confundor; scio enim, cui credidi, & certus sum; quia potens est, depositum meum servare in illum diem.* item 2. ad Timoth. 4. v. 8. *In reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex: quamvis iidem Sancti sepius etiam exercuerint actus charitatis purissimæ, sine ullo ad propriam utilitatem respectu.*

748. Dico 2. Objectum materiale charitatis primum est DEUS: objecta autem materialia secundaria sunt res aliæ, quæ amantur propter DEUM, e. g. Humanitas Christi, B. Virgo, proximi nostri, item actio-